

Pastorala
Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române,
la prima Duminică a Postului Nașterii Domnului
din anul 2020

Privind însemnătatea *ANULUI OMAGIAL AL PASTORAȚIEI PĂRINȚILOR ȘI COPIILOR*
ȘI A ANULUI COMEMORATIV AL FILANTROPILOR ORTODOCȘI ROMÂNI,
în Patriarhia Română

PREACUVIOSULUI CIN MONAHAL, PREACUCERNICULUI CLER
ȘI PREAIUBIȚILOR CREDINCIOȘI DIN PATRIARHIA ROMÂNĂ,
Har, bucurie și pace de la Dumnezeu Tatăl, Fiul și Sfântul Duh,
iar de la noi părințești binecuvântări!

Preacuvioși și Preacucernici Părinți,
Iubiți frați și surori în Domnul,

Continuând tradiția începută în anul 2008, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a proclamat anul 2020 ca „**Anul omagial al pastorației părinților și copiilor**” și „**Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români**”, în Patriarhia Română.

Cele două teme, omagială și comemorativă, evidențiază două coordonate cu o importanță majoră în viața și activitatea bisericească. Pe de o parte, *omagierea pastorației părinților și copiilor* are ca scop **cultivarea vieții creștine în familie și promovarea educației creștine** în societatea contemporană. Pe de altă parte, *comemorarea filantropilor ortodocși români* are ca scop **promovarea filantropiei creștine astăzi**, ca lucrare esențială în activitatea Bisericii, inclusiv prin **identificarea marilor filantropi** care, de-a lungul timpului, **au susținut spiritual și material activitatea social-filantropică a Bisericii Ortodoxe Române.**

Dreptmăritori creștini,

Familia a ocupat întotdeauna un loc central în învățătura și viața creștină, fiind cadrul intim cel mai de preț pentru cultivarea iubirii conjugale, părințești, filiale și frățești. Atât Sfânta Scriptură, cât și Sfânta Tradiție ne oferă mărturie despre faptul

că **familia este binecuvântare și icoană a iubirii lui Dumnezeu pentru umanitate**, un spațiu sacru al lucrării harului dumnezeiesc, orientat spre viață și iubire eternă. În calitate de instituție umană fundamentală, familia a fost creată și binecuvântată de Dumnezeu în Rai, „... Dumnezeu i-a binecuvântat zicând: «Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l stăpâniți!»” (Facere 1, 27-28). De asemenea, familia a fost binecuvântată și cinstită de Mântuitorul Iisus Hristos prin prezența Sa la nunta de la Cana Galileii (cf. Ioan 2, 1-11), unde a săvârșit minunea transformării apei în vin, arătând astfel valoarea sfântă a familiei conjugale pentru viața Bisericii.

Familia, binecuvântată de Dumnezeu spre a cultiva iubirea reciprocă și a da naștere copiilor, este izvor de viață sfântă pentru fiecare popor și pentru întreaga umanitate. În familie, relația părinți-copii se înțelege mai ales din perspectiva relației omului cu Dumnezeu. Copiii nu se nasc doar pentru o viață terestră, ci se nasc și ca să poată deveni, prin Botez, fii ai lui Dumnezeu după har (Ioan 1, 12-13) și să dobândească viața veșnică prin credință și fapte bune. De aceea, familia a fost numită adesea „mica biserică” sau „biserica de acasă” (*ecclesia domestica*), tocmai pentru caracterul ei comunitar și atmosfera de sfințenie pe care trebuie să o cultive. În familie, copilul învață ce înseamnă dragostea părintească, învață să vorbească, învață să se roage, învață credința în Dumnezeu și tot aici, în familie, el învață dărnicia sau generozitatea. Sfântul Ioan Gură de Aur amintește că, pentru a fi părinte, nu este de ajuns să dai naștere la copii, ci trebuie să le oferi și educație. În acest sens, Sfântul Ioan îndeamnă „să ne străduim să-i învățăm pe copii noștri virtutea și să chemăm peste ei binecuvântarea lui Dumnezeu, pentru că aceasta este cea mai mare bogăție, care sporește în fiecare zi bogăția noastră. Nimic nu-i egal cu virtutea, nimic nu-i mai puternic decât ea”¹.

Din nefericire, mutațiile și transformările din ultimele secole au condus la o slăbire a rolului și a importanței familiei în societate. În lumea de azi, părinții și copiii trăiesc într-o realitate secularizată și confuză din punct de vedere spiritual; ei se confruntă cu multiple provocări și crize, precum: îndepărtarea de valorile tradiționale, sărăcia, șomajul, alcoolul, infidelitatea, divorțul, nesiguranța zilei de mâine, instabilitatea și dezorientarea, înstrăinarea reciprocă, migrația, conflictele personale etc. În acest context, în care sunt propuse „modele” străine de valorile creștine, **este necesar să afirmăm cu tărie sfințenia căsătoriei, solidaritatea în familie și între familii, demnitatea maternității, a paternității, a filiației și a fraternității, ca daruri ale iubirii lui Dumnezeu, ce trebuie cultivate în comuniune de iubire și coresponsabilitate.** Cunoscând provocările actuale la adresa familiei creștine, preoții ortodocși sunt îndemnați să ajute personal, dar și să încurajeze pe credincioșii mireni să

¹ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, în colecția PSB, vol. XXII, EIBMBOR, București, 1989, p. 329.

sprijine material și spiritual familiile numeroase, familiile monoparentale sau familiile aflate în situații dificile, inclusiv prin activități de formare religios-morală a copiilor din comunitate.

În scopul dezvoltării unei educații temeinice pentru viață binecuvântată, Biserica trebuie să îndrume în primul rând părinții să acorde mai mult timp educației copiilor, întrucât caracterul copiilor se formează nu numai prin vorbe și sfaturi, ci și prin viața și exemplul părinților. Clement Alexandrinul amintește că „o căsătorie fericită nu trebuie judecată nici după bogăție, nici după frumusețe, ci după împlinirea virtuții”², adică după calitatea vieții spirituale a familiei. Părinții sunt chemați să trăiască viața creștină prin rugăciune și fapte bune, dar și să cultive iubirea și dărnicia în familie, după chipul iubirii milostive a Preasfintei Treimi, astfel încât familia să fie mereu izvor de iubire și de bucurie pentru copii. În egală măsură, părinții sunt chemați să ocrotească viața încă de la zămislire și să îi învețe pe copii să prețuiască sănătatea ca dar al lui Dumnezeu, ce trebuie apărat și cultivat cu responsabilitate.

Iubiți credincioși,

În anul 2020, Biserica Ortodoxă Română îi comemorează pe filantropii ortodocși români. Între virtuțile distincte ale poporului român, *cultura dărnicii, a dăruirii* sau a *omeniei* reprezintă o moștenire importantă a valorilor și normelor care au modelat spiritualitatea și cultura neamului românesc. **Rodirea Evangheliei iubirii smerite și milostive a lui Hristos în spiritualitatea poporului român a condus la manifestarea iubirii față de Dumnezeu și de aproapele în forme concrete, exprimate fie individual și spontan, fie instituțional și sistematic.**

Biserica Ortodoxă Română îi pomenește cu recunoștință pe toți cei care s-au străduit, de-a lungul istoriei, să dezvolte cultura creștină a dărnicii. Printr-un asemenea efort, ierarhi, preoți și diaconi, monahi și mireni au contribuit pilduitor la organizarea lucrării social-filantropice a Bisericii în mijlocul poporului român. În mod deosebit, evocăm numele unor evlavioși și darnici *domnitori români*, precum **Sfântul Neagoe Basarab** (1512-1521), ctitorul bolniței (cămin pentru bolnavi) de la Mănăstirea Bistrița, **Sfântul Constantin Brâncoveanu** (1688-1714), ctitorul bolniței de la Mănăstirea *Brâncoveni*, domnitorul **Grigorie II Ghica**, fondatorul spitalului Mănăstirii *Sfântul Pantelimon* de lângă București (1757). În Moldova, **Sfântul Voievod Ștefan cel Mare** a construit bolnițele de la Putna și Pătrăuți, domnitorul **Constantin Racoviță Cehan** a avut inițiativa întemeierii spitalelor lor *Sfântul Proroc Samuil* din Focșani și *Precista* din Roman, iar **Grigorie al V-lea** a întemeiat ospiciul *Galata* din Iași, toate acestea fiind în grija unor așezăminte monahale.

² Clement Alexandrinul, *Stromata a IV-a*, în colecția *PSB*, vol. V, EIBMBOR, București, 1982, p. 290.

O valoroasă activitate filantropică a fost desfășurată și de către *ierarhii Bisericii noastre*. În Țara Românească s-au evidențiat **Sfântul Mitropolit Antim Ivireanul** (1708-1716) care, în *Așezământul Mănăstirii Antim*, a prevăzut sume pentru educația copiilor săraci, pentru înmormântarea sărmanilor, miluirea săracilor, găzduirea străinilor etc.; **Mitropolitul Grigorie al II-lea**, alături de domnitorul Alexandru Ipsilanti, a fost *intemeietorul primului așezământ pentru orfani din Țara Românească*; **Sfântul Ierarh Calinic**, starețul Mănăstirii Cernica (1818-1850) și Episcop al Râmnicului (1850-1868), supranumit de popor „*vindecătorul bolnavilor și miluitorul săracilor*”, a ctitorit bolnița din ostrovul *Sfântul Gheorghe* de la Mănăstirea Cernica; **Mitropolitul Nifon Rusăilă** (1850-1875) a înființat *Seminarul Nifon* din București, care oferea numeroase burse de studiu elevilor săraci și eminenți (1875).

Moldova a cunoscut o bogată activitate de binefacere în special în timpul **Mitropolitului Anastasie Crimca**, ctitorul bolniței de la Dragomirna (1602) și al unui spital în Suceava (1619), precum și în vremea **Mitropolitului Veniamin Costachi** (1803-1808, 1812-1821, 1823-1842), care și-a lăsat toate bunurile moștenire spre a fi folosite în scopuri filantropice; de asemenea, s-au remarcat **Sfântul Mitropolit Iosif Naniescu cel Milostiv** (1875-1902) și **Episcopul Ioanichie Hasan al Romanului** (1747-1769), fondatorul bolniței de lângă biserica *Precista Mare* din Roman. Cel mai de seamă ierarh filantrop al Transilvaniei a fost **Sfântul Mitropolit Andrei Șaguna** (1864-1873), care s-a îngrijit permanent de ajutorarea elevilor săraci și silitori la învățătură. De asemenea, **Mitropolitul Vasile Lăzărescu** (1947-1962) a contribuit substanțial la zidirea Catedralei mitropolitane din Timișoara, a acordat ajutoare materiale românilor din Basarabia și Transnistria și i-a sprijinit financiar pe românii asupriți de regimul comunist, iar **Mitropolitul primat Miron Cristea** (1919-1925), viitorul Patriarh al României (1925-1939), a inițiat *înființarea unui Seminar pentru orfanii de război, la Câmpulung-Muscel*.

Împreună cu domnitorii și ierarhii amintiți, numeroși **filantropi mireni** s-au evidențiat de-a lungul timpului prin fapte de binefacere generoase. Între aceștia, se numără spătarul **Mihail Cantacuzino** (1640-1716), ctitorul Mănăstirii și *Spitalului Colțea* din București, **Safta Brâncoveanu** (1776-1857), ctitorul *Spitalului Brâncovenesc* din București, **Clucerul Gheorghe Boldescu** (1775-1845) din Ploiești, **Theodor Balș** (1790-1867) din Darabani, Moldova, **Anastasie Bașotă** (1796-1869) din Botoșani, **Emanuil Gojdu** (1802-1870) din Oradea, **Alexandru Mocioni** (1841-1909) și **Emanuil Ungurianu** (1846-1929) din Timișoara, **Vasile Stroescu** (1845-1926) din Basarabia, **Familia Golescu**, **Hagi Pop** (†1808) și **Alexandru Lebu** (1835-1918) din Sibiu, **Vasile Adamachi** (1817-1892) din Iași, **Stroe Belloescu** (1838-1912) din Câmpina, **Iorgu Dumitrescu** (1851-1934) din Răcari, **Teodor Stănescu** (1868-1915) din București, **Anastase Simu** (1854-1935)

din Brăila, **Elena Dalles** (1849-1921) din Giurgiu, **Dumitru Seceleanu** (1857-1932) din Buzău, și alții ale căror chipuri și activități au fost evidențiate pe parcursul **Anului comemorativ al filantropilor ortodocși români**, atât prin reportajele, documentarele și materialele difuzate de *Televiziunea și Radio TRINITAS* sau publicate în cotidianul religios *Lumina*, cât și în cadrul diverselor acțiuni comemorative organizate de eparhii.

În secolul XX, în România, **activitatea filantropică instituțională a Bisericii a fost brutal întreruptă, pentru aproape o jumătate de veac, odată cu instalarea regimului comunist (1946-1989)**, tocmai în perioada când cea mai populară temă era chiar asistența socială. Aflată sub prigoana comunistă, Biserica a fost nevoită să-și exercite doar misiunea ei sacramentală, liturgică și pastorală, fără să desfășoare activități social-filantropice instituționale și fără să i se permită o prezență activă în societate. *Abia după anul 1989, când cultele religioase au primit libertatea reală de organizare și slujire în societatea românească, vechea tradiție filantropică a Bisericii a revenit în actualitate.* Astăzi **Biserica Ortodoxă Română contribuie în mod sistematic și substanțial la alinarea suferințelor oamenilor, atât prin lucrarea liturgică, duhovnicească și pastorală, cât și prin lucrarea de asistență socială și filantropică.** În prezent, Biserica Ortodoxă Română deține un spital (102 paturi, 2 săli operație, ATI, laborator analize), 20 de centre medico-sociale, 55 de centre de servicii de îngrijire și asistență la domiciliu, 3 centre de recuperare neuromotorie (tip ambulatoriu), 3 centre pentru îngrijiri paliative, un serviciu de ambulanță și 49 de cămine pentru persoane vârstnice.

Astfel, opera social-filantropică a Bisericii este inspirată din lucrarea filantropică, vindecătoare, sfințitoare și mântuitoare a Domnului nostru Iisus Hristos și are, totodată, o profundă dimensiune pastorală, exprimând o *credință lucrătoare prin iubire darnică* și contribuind la cultivarea comuniunii cu Dumnezeu și cu semenii, adică la dezvoltarea unei *culturi a dărnicii sau a generozității.*

Iubiți frați și surori în Domnul,

Postul Nașterii Domnului, care începe astăzi, este, în primul rând, o perioadă de pregătire spirituală, de sfințire a sufletului și a trupului nostru, prin Spovedanie și Împărtășanie. Totodată, este și un prilej de întărire a comuniunii, de întrajutorare și de fapte de milostenie, care sunt roade ale dreptei credințe, expresii concrete ale iubirii noastre smerite față de Dumnezeu și de oameni.

Traversăm o perioadă extrem de dificilă privind sănătatea și chiar viața noastră și a persoanelor dragi nouă. Mulți dintre români sunt încercați de noua epidemie. Prin urmare, este mare nevoie de mai multă rugăciune, de solidaritate și ajutorare frățească.

De aceea, **este necesar să transformăm această perioadă de criză medicală într-o perioadă de întărire în credință, prin rugăciune, și de sporire a dragostei noastre față de semenii, prin fapte bune, pentru a mărturisi „cu vrednicie și cu dreptate” Evanghelia iubirii lui Hristos.**

În acest sens, ne adresăm preoților și credincioșilor Sfintei noastre Biserici cu îndemnul părintesc de **a se organiza, la parohii, mănăstiri, protopopiate și la centrele eparhiale, pentru a veni în ajutorul celor aflați în suferință și în lipsuri, familiilor sărace, familiilor cu mulți copii, bătrânilor și persoanelor singure, fără copii sau rude, cu precădere celor care locuiesc în mediul rural.**

Având încredințarea că veți arăta și în acest an dărnicie creștină și veți răspunde cu dragoste chemării noastre părintești în această lucrare sfântă de binefacere și ajutorare, vă mulțumim pentru generozitatea arătată în anii precedenți și vă reamintim cuvintele Domnului Iisus Hristos: „*Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui*” (Matei 5, 7). În încheiere, exprimăm recunoștință și prețuire față de toți cei care sprijină activitățile pastorale, educaționale și social-filantropice ale Bisericii Ortodoxe Române, precum și față de toți ortodocșii români milostivi sau darnici. Îi îndemnăm să continue cu multă râvnă și bucurie lucrarea lor generoasă și folositoare, spre slava Preasfintei Treimi și spre binele poporului român.

Cu multă prețuire, vă îmbrățișăm părintește și vă împărtășim binecuvântarea apostolică: „*Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh, să fie cu voi cu toți!*” (2 Corinteni 13, 13).

† DANIEL

Arhiepiscopul Bucureștilor,
Mitropolitul Munteniei și Dobrogei,
Locțiitorul tronului Cezareei Capadociei și
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

† Teofan

Arhiepiscopul Iașilor
și Mitropolitul Moldovei
și Bucovinei

† Laurențiu

Arhiepiscopul Sibiului
și Mitropolitul Ardealului

† Andrei

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și
Clujului și Mitropolitul Clujului,
Maramureșului și Sălajului

† Irineu

Arhiepiscopul Craiovei
și Mitropolitul Olteniei

† Ioan

Arhiepiscopul Timișoarei
și Mitropolitul Banatului

† Petru

Arhiepiscopul Chișinăului,
Mitropolitul Basarabiei
și Exarh al Plaiurilor

† **Iosif**

Arhiepiscopul Ortodox Român
al Europei Occidentale
și Mitropolitul Ortodox Român al
Europei Occidentale și Meridionale

† **Nicolae**

Arhiepiscopul Ortodox Român
al Statelor Unite ale Americii și
Mitropolitul Ortodox Român al celor
două Americi

† **Teodosie**

Arhiepiscopul Tomisului

† **Irineu**

Arhiepiscopul Alba-Iuliei

† **Ioachim**

Arhiepiscopul Romanului
și Bacăului

† **Ciprian**

Arhiepiscopul Buzăului și Vrancei

† **Timotei**

Arhiepiscopul Aradului

† **Lucian**

Episcopul Caransebeșului

† **Iustin**

Episcopul Ortodox Român
al Maramureșului și Sătmarului

† **Antonie**

Episcopul de Bălți

† **Vincentiu**

Episcopul Sloboziei și Călărașilor

† **Galaction**

Episcopul Alexandriei
și Teleormanului

† **Serafim**

Arhiepiscopul Ortodox Român
al Germaniei, Austriei
și Luxemburgului și Mitropolitul
Ortodox Român al Germaniei, Europei
Centrale și de Nord

† **Nifon**

Mitropolit onorific,
Arhiepiscopul Târgoviștei
și Exarh Patriarhal

† **Calinic**

Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților

† **Varsanufie**

Arhiepiscopul Râmnicului

† **Calinic**

Arhiepiscopul Argeșului
și Muscelului

† **Casian**

Arhiepiscopul Dunării de Jos

† **Ignatie**

Episcopul Hușilor

† **Sofronie**

Episcopul Ortodox Român
al Oradiei

† **Nicodim**

Episcopul Severinului și Strehaiei

† **Veniamin**

Episcopul Basarabiei de Sud

† **Andrei**

Episcopul Covasnei și Harghitei

† **Ambrozie**

Episcopul Giurguiului

† **Sebastian**
Episcopul Slatinei și Romanașilor

† **Petroniu**
Episcopul Sălajului

† **Daniil**
Episcopul Daciei Felix

† **Siluan**
Episcopul Ortodox Român
al Italiei

† **Macarie**
Episcopul Ortodox Român
al Europei de Nord

† **Ioan Casian**
Episcopul Ortodox Român
al Canadei

† **Ieronim Sinaitul**
Episcop-vicar patriarhal

† **Ilarion Făgărășanul**
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Sibiului

† **Paisie Lugojeanul**
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Timișoarei

† **Sofian Brașoveanul**
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe
Române a Germaniei, Austriei și
Luxemburgului

† **Emilian Crișanul**
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Aradului

† **Atanasie de Bogdania**
Arhiereu-vicar
al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei

† **Visarion**
Episcopul Tulcii

† **Gurie**
Episcopul Devei și Hunedoarei

† **Siluan**
Episcopul Ortodox Român
al Ungariei

† **Timotei**
Episcopul Ortodox Român
al Spaniei și Portugaliei

† **Mihail**
Episcopul Ortodox Român
al Australiei și Noii Zeelande

† **Varlaam Ploieșteanul**
Episcop-vicar patriarhal

† **Timotei Prahoveanul**
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Bucureștilor

† **Benedict Bistrițeanul**
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului,
Feleacului și Clujului

† **Marc Nemțeanul**
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe
Române a Europei Occidentale

† **Damaschin Dorneanul**
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Sucevei și Rădăuților

† **Timotei Sătmăreanul**
Arhiereu-vicar
al Episcopiei Ortodoxe Române a
Maramureșului și Sătmarului

† **Teofil de Iberia**
Arhiereu-vicar
al Episcopiei Ortodoxe Române
a Spaniei și Portugaliei